

teljstva, da je postalo naše stanovsko giasilo tudi zrcalo pregleda naše slovenske književnosti, v teku je delo, da to še razširimo in bomo lahko prinašali pregled vse jugoslovske književnosti. Kdo bolj nego pionir kulture in prosvete je tega potreben, ki vodi danes — ne samo šolske — temveč tudi ljudske knjižnice. Revij si pri današnjem stanju ne more vsakdo vzdrževati. Manj politike, manj polemike in več kulture — pozitivnega dela, je bilo naše geslo! Brez ocen in s krajšimi ocenami — ni mogoče! In že pada prva slana kritika na še ne docela izvedeno delo! — Glede šolskih odrov se v polnem obsegu pridružujemo nazorom, da pridejo daljša poročila v liste ki jih čita naše ljudstvo in bo naš list le kronist v tem oziru. Hvala Bogu, ne potrebujemo delo več toliko iniciative lista in je izhodilo. — Prisedite k mizi in videli bode, da delo rodi zadovoljstvo in strpnost! Clara pacta, boni amici! — Uredništvo.

Sacro egoismo.

Glavni znak dobe, v kateri živimo, je oholo plapolajoči prapor materializma na eni in tropica ponižanih in užaljenih čuvarjev sv. Graha, pozabljene narodove vere v samega sebe in svojo bodočnost na drugi strani. Doba brez solca, brez duše, brez ideala, doba povojne psihoze, doba egoizma in fraze. Mrzlo je človeku, ki hodí med nami...

Beda in nepriznanje, pa še umetno podžgana mržnja njih, ki jim dajemo od svojega poslednjega najboljšega, to je naše plačilo. In naše delo je delo Sizifovo. Čutimo to, od časa do časa se izvirje iz zmučenih prs krik za oproščanjem, začujemo svareči »mene tekel«, pa se zgrozimo, zadržimo žnjim — za hip, potem pa utone krik in lrepenenje naše nazaj v naš bedni, brezupni vsakdan... Dnu prsi pa tli in ne ugasne in čaka: »Svobode, Bratstva, Enakosti!«

Brat sem J. Kovačičev članek »Internaciona Pedagogical Uniono« v 51. številki »Učit. Tov.« in mi je prišlo na misel... kako bi sezidali most med seboj in sosedji svojimi.

Res verjame kdo da bi svetovni jezik, pa da je Ido, Esperanto ali Volapük, nadomestil to, česar ni v nas, kar bi edino moglo premostiti prepad med nami in njimi — ljubezen? Ne bo! Ni jezik sredstva kulture jezik je samo njen verni obraz in odraz... Iz ljubezni edine pa gre pot v Obljubljeno deželo, brez nje so vse naše besede kakor poklenkavanje votlega brona... In ljubezni ni v nas. Preveč bolijo rane...

Koroška, Trst, Gorica, Reka Kras in Istra in Zader — sedem trnov v srcu našem — od njih je polno srce da ni prostora ljubezni v nem... Kako bi ljubili?! Ni ljubezni v nas. »Homo homini lupus«, brat bratu volk. Jezik ne svetovni in noben ne, ne bo sorenemil in potem nikdar ničesar. Recimo, danes zna vsa naša inteligenca (nanijo se obrača člankar) po. — no kako bi — no idovsko. Kai je pridoblenega? koliko jih pa e, ki bodo svoje znanje lahko kdaj porabili? Tisti kongres vsakih toliko in toliko let. — kdo ga bo kdaj v del? Sai še doma ne moremo živeti, sai še, če grem od doma v šolo, dve minuti premišlujem, kako se bom obračal, kie bom držal roke, da vsaj za silo zakriem to sredi decembra brstečo veli-

sti za vzgajanje k življenju, veljal ves naš boj in vsa odpornost mladine, Deci se hoče življenja, prístnega življenja, pa naj si je včasih pomešano z grenkobo! Ne z dogmatičnimi vprašanji in odgovori, z vsakdanjo izkušnjo si ustvarja sposobnosti za svojo bodočnost. Ali ni nudite priliko za slično udejstvovanje v zamišljeni organizaciji? Šola je že itak poklicana za vzgajanje, njena sveta dolžnost je posvetiti vso pažnjo moralnemu odgajanju svojih gojencev, pozneje pa, v pošolski dobi ni več nikogar, ki bi vplival nanje! Ako so gotova sredstva na razpolago za delo tam, kjer se brez njih itak vzgojno delo vrši, potem ne bo težko ta sredstva pritegniti k plodonosnejšemu delu, ki čaka organizatorje na še skoraj docela neobdelanem polju. Kakor je »Skautstvo« pridobilo med našo deco tal, ne zato, ker so se za nje zavzeli vzgojitelji, ampak ker nosi v sebi zdravo idejo, ki prilja otroškemu srcu in nega iniciatorni sil, prav tako bo kot izpopolnitev mogla prodreti tudi ideja »P. R. K.« v srca naših mladih, če bo pravilno tolmačena in sejana. Pravim kot izpopolnitev, ker se mi zdi organizacija »P. R. K.« umestna posebno za dekleta, kojih temperament bolje odgovarja nežni nalogi »Rdečega križa« v obče in bi jim imenovana organizacija propagirana bila sigurno odlična privlačna sila.

Povsod so se praktični vzgojitelji zavzeli za podeljeno vzgajanje dečkov in deklic, ker so upoštevali vsaj za gotovo razvojno razdobje obojestransko individualnost, pa se mi zdi, da bi tudi to ne bilo v škodo, če bi skušali zadostiti pri-

konoc oziroma prenavljanje in prestvarjanje na svoi obleki... In tistih par izvoljenih, ki bodo morda vendarle prišli blizu, se bodo pač sporazumeli v besedah — sporazum v srcih, tisti ki polje do bratstva, tisti ostanee kakor doslej — podoba iz sam... Ne bodo nam Italijani dal Trsta in Gorice in ne Nemci naše Koroške nazaj sami, pa naj naša zemlja odneva samega lida...

Pa še nekaj e! Če hočemo zdati most ljubezni od naroda do naroda, treba da začnemo ne pri obokih in sklopih sredi vode temveč pri temelju, pri sebi. **Narodni abstrakten pojem**, kakor smo se navadili, da ga razumevamo temveč je živ, rasteč ali propadajoč organizem. Čisto kakor smo živi in rastemo ali propadamo mi. Naš narod — to smo mi, vsak posamezni poedinec in če še tako neznamen, njegov integralen del. **V sebi najprej ljubezni!** Vem, da je težko, da je trpek naš dan in da je daleč zarja... Ampak treba da gremo naprej in da ne položimo križem rok, dokler ne bo naše upanje poveličano... Težko je vem... koliko nas je? Za Krpanovo dlan... In še so nam otrgali naše najboljšega... Mi pa govorimo: bratje tam preko in zvestoba do groba in — **imamo med seboj strank kakor potočkov** in se bledimo in kollemo in mesarimo, namesto da bi se prišli za roke, da bi dvignili svoja srca in stisnili zobe in pesti in bili složni, složni in — močni...

In brez moči — ne, ne!

Hej vi gospod Italijan, hej vi gospod Nemeč! Čujete? Kaj vama še ni nikdar prišlo na misel, da smo si pravzaprav in takorekoč bratje? Sicer ste nam res vzeli Trst in Reko in Goriško našo in Postono in pa tisti Zader, tisto sramoto smrtino sredi našega čela ampak naj bo pozabljeno in odpuščeno danes vse... Danes, ko smo si bratje takorekoč in pravzaprav. Glejte ko vam ponujamo svojo iskreno bratovsko desnico... In še Bled in Bohinj, če izvolite... In vi, gospod Nemeč, ki ste spravili v svojo beraško malho našo Koroško bi li ne hoteli zdat, ko smo si bratje morda še Maribor? Samo da smo si bratje...

Ne gospoda, dokler ni naš račun poravnana, pravično in pošteno do zadnje naše kože tam onstran, tolko časa bo bolelo, tolko časa ne bo ljubezni v nas, toliko časa bomo počakali z bratstvom. Naša desnica že danes bi vam pomenila sankcijo vaših krivic naše bratstvo danes bi si vi predstavili z našo bojzljivostjo, z našim strahom pred vami... Mi pa se ne bojimo razen svoje nesloge ničesar in nikogar, ker je zavest v nas, da je božja in človeška pravica z nami... Svojo neslogo bomo izruvali, svojih preprirov in prepričkov se bomo odvadjali in evangelia bomo vsejali v svoja srca, tistega, od katerega bo moč — **sacro egoismo** **Vaš bo naše geslo!** Takrat pa, ko bomo močni dovolj da boste vi našo bratsko roko sprejeli s spoštovanjem in iskrenostjo — (potem ko bi bil naš račun že poravnani), takrat ko boste vedeli tudi vi, da smo si bratje. — **takrat: pozdravljeni!**

Sacro egoismo, ljubezen do domovine! Ne do tiste abstraktni, ki je ni, do proklete tiste fraze, ki je že toliko in zaradi katere krvavimo danes iz toliko ran, temveč do tiste žive domovine, katera smo mi sami — medsebojna ljubezen. Vem, da bohoti na široko in visoko plevel — ampak izruvali ga bomo in Voljo bo-

rodnemu nagonu dečkov za organizacijo, ki skuša zaposliti njihovo iniciatorno silo, in prirodnim težnjam deklet z organizacijo, ki upošteva ženski naravi odgovarjajoče udejstvovanje.

Če ste nverjeni, da naše domače pridne »Čbelice« in podjetni »Skauti« ne morejo zadostiti nalogam, ki jim pripisujemo danes morda kot posebnost organizaciji »P. R. K.«, pa spremenimo ime! Ne gre nam namreč za imena, ampak za delo! »Čbelice« ali pa organizacija »P. R. K.« in »Skautstvo«, bi konečno moglo v marsičem nadomestiti propadajoči vpliv domače hiše. Ustvarili bi center, kjer bi se zbirala zdrava in močna deca k ustvarjalnemu delu, kjer bi ista preživljala čas, ki ji preostane po končanem dnevnem trudu.

Naj končam! Delo naj se osredotoči na ono polje, ki smo ga navedli zgoraj, pa bomo dosegli uspehe in to tam, kjer je za poznejši razvoj in moralno odpornost našega naraščanja mnogo bolj potrebno in od neprecenljive važnosti. Veščaki so si namreč edini v tem, da izpuhti po večini vse ono iz otroških glav, kar se deca nauči v dobi osnovnošolskega obiska, da pa ostane tisto, kar so si pridobili izza 14 leta. — **Ne barvajmo torej svoje znanjosti — slično Indijancem z Orinoka — s površnim pojmovanjem polzke civilizacije, zajemajmo iz svoje narodne individualnosti, ker le na ta način bomo vzgojili nepremagljiv rod Jugoslovenov!**

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN, JUGOSLOVANSKE MATICE!

mo se, ali in bo zrasla Moč. In če bomo šli še tako pomalo naprej, kamen do kamna, zrno do zrna!

Politična borba se ne sklada z učiteljevim poslanstvom, prvi tov. Kovačič. Komur pomeni beseda »politika«, to, kar na štiri petine polni naše »politične« dnevnike (in vse naše javno in poljavno življenje), ta se bo z vso dušo strinjal z nim. Jaz pa pravim: politika je celokupnost vseh zadev, ki se tičejo narodove in državne dobrobiti in ravno učitelj je, ki zamore — ob pravilnem shvačanju svoje naloge seveda — pripomoči k ozdravljenju naše bolečine siljo mnogo. Učitelj, naglašam to, ker so ki niso, — lahko toliko in tako brez vse žrtve, mimogrede stori za ublažitev raznih razbesnelih instinktov, ki izpodjedajo in ne puste naši mladi svobodi do razvezeta, da smatram za slab značaj onega, ki se iz komodnosti odtegne delu za skupnost. Ne razumevam pa tega tako da mora biti orodje kake stranke: učitelj naj bo vzvišeni Svečanik in propovednik vsega Lepega in Dobrega, pa naj je srečal tisto Lepo in Dobro potem že kjerkoli...

Ne razdora torej, ampak sloge, ne prenapetosti, ampak strpnosti, ne fašizma, temveč spoštovanja in ljubezni med sebojne rušenja, temveč zidanja, ne malodušnosti in zabavljanja, temveč dela in vere!

Zato, ker je ljubezen edini jezik, ki bo premostil brezdna med narodi. Takrat šele, ko bo naš sacro egoismo močnejši in silnejši kot sovražnikov, takrat šele je prišel čas za obračun, takrat šele prisilimo svoje mejaše, da nam vrnejo, kar je našega da enkrat za vselej prečrtaio in orekrižajo svoja pohlepanja, in da iskreno sprejmejo naše bratstvo.

Prej pa ga ne bo! Živimo na realnih tleh peklenkih in moramo računati z dejstvi, vse drugo pa, romantiko in sentimentalnost in saniavo dobrodušnost in ponižnost in kar je še drugih čednosti naših in Ido pa si prilhanimo za boljše čase, zdaj si jih res ne moremo privoščiti.

To je, kar sem bil hotel povedati.

Dela in vere! Ernest Tiran.

Učiteljice, poročene z državnimi nameščenci.

Ko je bil predsednik našega Udruženja v zadevi naših za polovico prikrajšanih osebnih doklad pri ministru prosvete, izjavil je ta, da si ne upa naše zadeve predložiti ministrskemu svetu, ker v slučaju, da bi se nam izplačale polne doklade bi presežali dohodki učiteljske porodice plačo višjih činovnikov s fakultetno naobrazbo in on ne mara ustvarjati takega nepravilnega »razmerja«. (»Narodna Prosveta«).

To bi bilo torej nepravilno »razmerje« ko bi dva duševna delavca skupaj prejemale več kot eden sam! Da se ohrani ravnotežje, smemo one, z državnimi nameščenci poročene učiteljice, prejemati samo polovico onih dohodkov, ki jih imajo neporočene kolegije ali pa učiteljice žene, kojih močije niso v državni službi in so s tem že itak boljše situirane. Zakaj pa ne bi žene visokih činovnikov s fakultetno kvalifikacijo ustvarjale tega ravnotežja s tem, da z duševnim ali drugim delom prispevajo k dohodkom svojih soprogov? V predvojnem času, ko so bile življenjske razmere neprimerno ugodnejše ni bilo govora o kakem nepravilnem »razmerju«. — »Nepravilno razmerje« je to, ako ima služkinja večje dohodek kot učiteljica, delavec ali hlapec več kot visokošolski profesor, ne pa, če dva skupaj zaslužita več kot eden sam; to »nepravilno razmerje« naj bi skušala naša vlada odpraviti!

Toda ni še bilo dovolj krivice! Vsi državni nameščenci so prejeli sedaj stanovniško doklado, malenkostni prispevek sicer, ki izdaleka ne dosega tega, kar stanovanje v resnici stane, a me zopet nič.* Prišlo je to povsem nepričakovano, ker dotična odredba nikjer ne omenja, da bi bile me izvzete. Morebiti je vzrok temu slična mahinacija, kakor pri maksimiranju doklad upokojeencev, ki so jo povzročile podrejene oblasti s svojim vpraševanjem in državno računovodstvo s svojim samolastnim tolmačenjem zakona.**

* Zadeva je sedaj rešena, ker je ministrstvo v našem smislu rešilo izplačilo stanovniških doklad poročenim učiteljicam in se bodo doklade izplačale.

Uredn... ** Glede maksimiranja ima zakon točne določbe, ki so odločno socialno krivične in neopravičene — dvoma na ni. Uredn.

V dokaz kako krivično in nesmiselno je tako postopanje, naj služi sledeče:

Stanovanjske doklade dobivajo tudi vsi oni, ki imajo brezplačna službena stanovanja, učiteljice, žene veleposesnikov, verižnikov trgovcev, bančnih uradnikov, advokatov, hčere učiteljice, ki bivajo doma pri svojih starših, tudi take, ki rabijo svojo plačo samo za luksuz. V neki znani obitelji, hkrati pet oseb, prejema stanovniško doklado. Ako pojde učiteljica, žena državnega nameščenca v pokoj, dobiva stanarino, ako je mož upokojen, tudi, a dokler delata dva, tako dolgo nič. Enako je z dnevniciami.

Popolnoma pravilno je, da dobivajo vsi omenjeni tudi stanovniško doklado, ker ta je del plače in ni nikaka miloščina. Tudi osebna doklada nam gre vsem enak; za enako delo enako plačilo. A tembolj občutimo me ki smo tako hudo prikrajšane, to vnebovpljivo krivico, to kruto zapostavljanje, ki nam jemlje ves pogum in zaduši v nas vsako iskrico idealizma, vsako vero v pravičnost in dobro voljo naše vlade.

V dokaz nezaslišane krivice naj služijo sledeči podatki: Učiteljica, žena državnega nameščenca, ki služi 20 let, je napram svojim kolegijam prikrajšana za 570 Din mesečno, starejše pa kar za 720 Din, torej skoraj za polovico svojih prejemkov.

Storile smo vse, kar se da storiti, pisale ter pošiljale peticije in proteste, obrnile se do vseh naših organizacij zainteresirane poslance, »Kolo jugoslov. sestara« itd. a vse zaman.

Opetovano pozivamo naše organizacije, da se z vso vneto zavzamejo za nas, da zastavijo vse svoje sile v odpravi teh krivic. Ko so svoj čas pri štajerski deželni vladi uvedli slično praktiko napram nam, sta se »Lehrerbund« in »Zveza južnoštajerskega učiteljstva« potegnili za nas s tako energijo da so to naredbo takoj ukinili ter nam naknadno nakazali polne prejemke. Kar je bilo mogoče doseči organizaciji pri nemški vladi, menda tudi ne bo nemogoče doseči v naši narodni državi.*

* Otežkočeno je to vprašanje zaradi tega ker ni odvisno od lokalnih, temveč centralnih faktorjev in ker zadeva vse uradništvo in ne samo učiteljstvo. Le v složnem nastopu in delu je mogoč uspeh. Ni pa organizacija zamudila nobene prilike in je vselej pravočasno opozorila odločilne faktorje tudi na to vprašanje.

Uredn.

Šolski vrtovi.

(Oboje mnenje.)

Okrajni poročevalci o stanju šolskih vrtov — novi vrtinarski podnadzorniki. Višji šolski svet naroča z odlokom z dne 22. februarja t. l., št. 1927, da voli vsak okraj po enega ali več poročevalcev o stanju šolskih vrtov, ki naj bi bili podrejeni in v pomoč nadzorniku za šolske vrtove. Le ti naj bi opravljali svoj »časnik« posel b r e z p l a č n o (prav do učiteljski navadi) radi pomanjkanja denarnih sredstev. Dobili bi na ta način zopet nekake nove nadzornike, katere nam je pa milostno dovoljeno voliti po lastni volji — in tako bomo kmalo enaki bivšim meščanskim gardam, ki je imelo običajno več častnikov in podčastnikov nego prostakov. Krajni šolski svet pa, kjer bi imel tak poročevalec svoj sedež, dobi v svojem letnem proračunu tudi novo rubriko pod »Tiskovine in pisalne potrebščine okrajnega poročevalca šolskih vrtov«. Sigurno se prav nič ne motimo, ako vnaprej trdimo da se bo tako učitelj kot krajni šolski svet kljub obilni dobri volji za te častne službe in izdatke prav lepo zahvalil in to povsem upravičeno, vsaj ne more eden kot drugi premagovati že dosejanih stroškov, pa si naj naprti prostovoljno še novih? In čemu? Ako uvidi država korist šolskih vrtov in nadzornikov, naj iste tudi honorira, da bodo lahko neovirano vršili svojo službo — hodili od šole do šole, iz kraja v kraj, dajali na licu mesta nauke in navsete, prirejali predavanja, ker nametna in poučna beseda več zaleže kot še tako učeno pisani akti, ki se jih napiše pri zeleni mizi. V prvi vrsti je treba izvežbati mlade podeželske učitelje za praktične vrtarje in na vcepiti naraščaju na učiteljsku veselje do vrtarstva, ker sicer bodo zlasti sedaj ko vpojojijo vse starejše učiteljstvo, kmalo vsi šolski vrtovi brez vrtarjev. Čemu nam bodo pač še nadzorniki in podnadzorniki?! Naše mnenje je: »Država honoriraj najprvo dosejanja nadzornika, da lahko stopita brez vsakdanjih življenjskih skrbí ven iz pisarne in gresta predvsem

na učiteljske v Ljubljani in v Mariboru, kjer naj vcepita učiteljskim veselje in znanje do vrtnarstva, za mlajše učitelje pa prirediti 2letna obvezna počitniška tečaja potem šele stopita na deželo, delajta načrte in nadzirajta, ko bosta imela kaj in koga. Dotlej da naj delajo poročila dosedanjih okrajnih šolskih nadzornikov ob priliki inšpekcije na šoli in se izognemo drugim stroškom. Poznamo dobro voljo in delavnost obeh naših vrtnarskih nadzornikov, zato kličemo: »Država, plačaj svoje delavce, če hočeš, da bo njih delo imelo uspeh!«

Inicijativno za zgoraj omenjeni odlok z dodanimi pravilnikom in poslovníkom so dalj šolniki, ki so odlikovali kot večji vrtnarji in sadjarji, ki so s pridom poučevali mladino in odrasle kmetijstva zlasti sadjarstva ter bili tudi za odlične uspehe odlikovani. Tudi mnoga učiteljska društva so odlok preučevala, ker se zavedajo, da je nujna potreba prilagoditi pouk praktičnim potrebam naroda. Zlasti krajni šolski sveti se morajo zavedati važnosti kmetijskega pouka, kateremu naj služi kot učilo urejen šolski vrt. Zanj morajo več žrtvovati kakor so do sedaj, ko je bilo na večini vse breme za šolski vrt naloženo učitelju vrtnarju.

Ravno potom tega odloka se hoče izdatno pomagati učitelju. Čuditi se moramo vnetemu zagovorniku krajin šolskih svetov. Številke v proračunih so v istini visoke, a vrednostne vsote ne dosežajo proračunov iz mirnih časov.

Starejši učitelji niso imeli boljše izobrazbe iz kmetijstva in vrtnarstva kakor jo ima sedanji naraščaj, na so kljub temu dobri vrtnarji in sadjarji, med njimi nekateri pravi strokovnjaki, ki so si na tem polju iztekli velikih zaslug. Imeli so gotovo več smisla za pravo narodovo izobrazbo, katere manjka mlademu naraščaju. Da je učiteljske potrebe reforme, to je jasno. Pisalo se je v tem že veliko — storilo še nič. Gotovo je, da je treba učitelju več znanja iz kmetijstva in nar. gospodarstva, pa je treba tudi volje in dela. S tečajem se ne doseže Bog ve kaj; Lanski se ni mogel nič vršiti — ker ni bilo udeležencev. Torej sploh nobene volje.

Odlok ne navaja nobenih novih nadzornikov ampak izroča skrb za povzdigo šolskih vrtov v roke delavnih učiteljev, ki bodo v ožjem krogu tovarišev vzdignili zanimanje. Obveznosti ni nobene. Kdor noče dvigniti naš ugled med narodom bo izvršil odloknjil pa mir besedi. Edina točka bi bila potnina. Če bi bila ta nakazana, bi ne bilo tega pisanja. Gotovo upravičena zahteva ki se bo sigurno dosegla, ko se razmere nekoliko uredijo. Zeleni bi bilo več resnega prevdarka in stvarne presoje.

Iz Jugoslavije.

— **Stanovanjske doklade poročenim učiteljicam se izplačajo.** Ministrstvo je rešilo vprašanje izplačila stanovanjskih doklad poročenim učiteljicam učiteljskih porodic v našem smislu in se bodo doklade izplačale v smislu člena 21. zakona o draginjskih dokladah in zadnje uredbe.

— **Si tacuise...** Pred kratkim smo čitali v »Učit. Tov.« članek o draginjski izpod peresa g. M. Zora. Z njegovimi izjavami se prav strinjamo, saj naši prazni želodeci kruto občutijo žalostno vladno politiko. Le nekaj je pogršel tovariš Zor. Na koncu namreč pripominja, da bomo, če vlada ne ustreže našim upravičenim zahtevam, iskali kruha tam, kjer nam ga bodo radevolje ponujali. Kje bi to bilo, ni težko uganiti! Ta zadnja opomba je torej malo prehuda, ker bi znala vreči zelo slabo luč v naše vrste. Čim bolj nas bodo pritiskali, toliko tesneje se moramo okleniti na naše organizacije, saj le na ta način moremo upati na uspeh. Pomisliti moramo tudi, da če bi nas mnogo iskalo kruha tam, kjer »nam ga ponujajo« bi s tem žrtvovali celo vrsto naših tovarišev, ki jim kruh ne bi bil nikdar na ponudbo, ampak bi jim bil odvzet še ta borni kosček, ki ga imajo sedaj. — S svojim izvenšolskim delom so si pač nakopali smrtne sovraštvo! Le omahljivci in neznačajneži bi dobili pomoč, naravnost rečeno — v farovžu. Teh pa v naših vrstah ni in jih biti ne sme. —C.—

— **Tovarišem in tovarišicam vseh okrajnih učiteljskih društev!** Razposlali smo 1. zvezek »Stanovsko strokovne knjižnice pov. UJU« na predsedstva vseh okrajnih učiteljskih društev. Določite takoj enega tovariša ali agilno tovarišico na svoji šoli da prevzame knjižico za vse člane na svoji šoli od predsedstva. Razpečajte takoj knjižico in plačajte jo takoj, da nam predsedstvo lahko takoj nakaže

celotno vsoto. Saj je cena najnižja kar smo ji mogli postaviti. Knjižica Vam daje vse informacije glede naše organizacije. V slogi je moč!

— **V razglasu o pričetku »Usp. izpitov«** na učiteljsku v Ljubljani je pomotoma naveden kot začetek izpitov dan 24. aprila mesto 27. aprila. Ravnateljstvo nas prosi, da opozorimo učiteljstvo, da se izpitni prično v Ljubljani šele 27. aprila.

— **Slovenska šolska Matica** je razposlala te dni svojim poverjenikom nabilne pole in položnice za l. 1923. Če kdo poverjenikov ni pošiljal prejel, naj se zgledi da dobi nove tiskovine. Nabiralne pole in letnino je poslati odboru po društvenih pravilih do konca junija tek leta. Časa za pristopanje k Matici je dovolj; naj bi ne bilo člana učiteljskega stanu, ki bi ne bil član S. Š. Matice!

Počitniški izlet. — Vse tov.-ice, ki so se javili za poč. izlet, prosim, da se udeležijo II. sestanka v soboto, 31. t. m. ob 10. uri dopol. v hotelu Tivolil. Vabijo se tudi oni tov.-ice, ki se še niso prijavili. (Zadnji »U. T.« o poč. izl.) Tov. Zadnji čas je, da se definitivno pomenimo o izletu! — S. M.

— **Tovariše-lovce**, ki nam pošiljajo ustreljene živali prosimo da nam pošljete vsakokrat znesek poštne in stroškov, da jim istega povrneto. Vse pošiljatve naj se izroče v »Učit. tiskarni«. Zaenkrat vsem dosedanjim pošiljateljcem iskrena hvala. — **Tvornica učil.**

— **Poroča se nam**, da so se kape Hlyg za uničevanje glavnih uši, katerih je že mnogo v uporabi zlasti na šolah in zavodih, prav dobro obnesle. Vsem šolam se nabava tega uspešnega sredstva najhitro priporoča. — **Tvrška Viktor Bohinec**, zastopnik »Continental«, Ljubljana, Dunajska cesta 21 je dobila novo pošiljatve teh kap ter lahko takoj vsem naročilom ustreže. — **Cena komadu Din 46.**

Učiteljski pravnik.

— **§ Krivična uvrstitev učiteljic žen. roč. del in otroških vrtnaric.** Spodaj smo navedli stališče oblasti glede uvrstitve otroških vrtnaric in učiteljic žen. roč. del po zakonu o draginjskih dokladah. Vlada se sklicuje na člen 29 srb. šol. zak. in na besedo »stažnost« v členu 5. zakona o drag. dokl. in člen 29 srb. šol. zakona. Naše mnenje je, da je to popolnoma napačna podlaga, ki so si jo vzele oblasti. — Pri presoji za uvrstitev se merodajne le fiktivne razmere in pa uvrstitev kategorij z enako izobrazbo pri drugih strokah državne službe, tako da bodo vse stroke enako uvrščene. **Faktične razmere so sledeče:** S plačo 600 Din danes noben samostojen človek ne more živeti. Plača 600 Din je nevrredna poklica vzgojiteljice mladine, kateremu poklicu in stroki je dati prednost pred drugimi strokami državne službe s pisarniškim poslom. Otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del morajo plačevati stanovanje enako drago kakor vse drugo učiteljstvo torej morajo prejemati tudi stanovanjske doklade. — **Po analogiji:** Poštne službenke, ki imajo isto predizobrazbo in strokovni izpit, enake vrednosti kot otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del so uvrščene pod člen 5 zakona o drag. dokl. in prejemajo po tem členu oseb. dokl. in stanovanjsko doklado; torej je popolnoma krivično, da se otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del ki imajo istovredno kvalifikacijo in odgovornejši poklic, uvrščajo v nižji člen.

— **§ Neredno prejetje mesečne plače in vzrok zakasnitve.** Pred kratkim smo priobčili tozadeven dopis na računski oddelek pri pokrajinski upravi, da nekateri šole dobe mesečno plačo šele 5. ali 8. v mesecu. Prejeli smo pojasnilo, da računski oddelek najkasneje 25. vsakega meseca likvidira plače, torej bi se izplačilo lahko izvršilo 1. v mesecu. Krivda leži na lokalnem poštne uradu, ki prejme sicer nakazilo, a čaka na razpoložljiv denar za izplačilo. Zaradi tega tudi često zataji in se izgovarja na nakazilo. Šolskim vodstvom, ki ne prejemajo redno plače svetujemo, naj se obrnejo uradno direktno na pošto ravnateljstvo in naj prosijo, da naj točno 1. vsakega meseca oskrbi podrejenim uradom potrebne vsote da bo učiteljstvo lahko redno prejemale svoje plače vsakega 1. v mesecu. — **Prepričani smo**, da se da to urediti!

— **§ So li usposobljenosti izpiti otr. vrtnaric in usposobljenosti izpiti učiteljic ročnih del, položeni na državnih učiteljskih pod sedanjou upravo brez veljave?** Menda že, Drugače bi pač ne mogli uvrstiti otroških vrtnaric in učiteljic ročnih del pod člen 6., kamor spadajo sluge in drugi uslužbeniči brez vsakih izpitov. Do 1. oktobra 1922 uvrščene so bile med prejemke pod členom 5. Po devetih me-

secih pa se jih je brez vsakega obvestila uvrstilo pod člen 6. češ, da ne spadajo med činovnike, ker nimajo mature. Kaj so njihovi državni strokovni izpiti, kar nankrat prišli ob svojo veljavo? Saj so različne kategorije nameščencev, ki tudi nimajo mature, a so po svojih strokovnih izvitih uvrščeni med činovnike in dobivajo draginjske doklade po členu 5. — **Apeliramo na merodajne kroge**, da se zavzamejo za nas in izposlušajo, da se nas zopet uvrsti pod člen 5., kamor smo bile uvrščene do 1. oktobra 1922.

— **§ Nezaslišano!** Vsakdo toži, da ne more s to plačo izhajati in res je nemoogoče. A kaj naj porečemo me vrtnarice učiteljice žen. roč. del? Čujte kaka neboprijoka krivica se nam godi. Vsem se vsaj malo plače izboljšujejo a nam, ki imamo najmanj — se odteguje. — **Preteklo leto smo imele dobrih 100 K dnevno**, s 1. okt. pr. l. se nam je pri plači odtegnilo 600 K; zakaj, ne vemo. Mislile smo, da je kaka pomota in nestrpno čakale mes. november, a glej, zopet isti odbitek. Pisale smo na vse strani, nobenega odgovora a tudi denarja ne, le slišati je bilo, da ni denarja. Vprašamo ali ga samo za nas ni? Če ga res ni, naj bi se odtegnilo vsakemu par kron, ne pa samo nam pri že itak bori plači kar celih 600 K mesečno in to traja že 6 mesecev. Jeli mogoče pri tej draginji z 2400 K mesečno živeti, se obleči in obuti? Ali res ni nikogar, ki bi se zavzel za nas? Dolga imamo že čez glavo ker boste nismo mogle hoditi po zimii zato se tokrat javno obračamo na organizacijo s prošnjo, da nam izposluje vrtnarice mesečnih odtegljavev in našo prejšnjo plačo, da poravnamo kar dolgujemo, vedne teriatve in beda nas ubijajo. — **Druga gorostasna krivica nas je zadelala danes kot strela z neba**. Mnogo upanja se je stavilo v nove doklade, a na izplačilni poli stojita danes dve nam v obraz se režeči številki; 31 Din doklad za marec. Hvaležnejše bi bile ko bi tudi teh ne bilo, kajti to je **Sramotno**. Učiteljica začetnica prejme 186 Din a jaz, po dvajsetletnem trudapolnem delu beri in reci 31 Din, torej 1 Din dnevno. Povejte nam, prosimo Vas, kam se nas pravzaprav prišteva, k slugam? Mar ima sluga tudi usposobljenostni izpit? Sram nas je, da bi se pogreznile v zemljo in sram je laho tudi one, ki nas puste kot vzgojiteljice z usposobljenostnim izpitom prištevati k slugam in ne preprečijo te gorostasne krivice. Kakor je potrebna učiteljica tako je tudi vrtnarica in učiteljica ženskih ročnih del. Obe ste vzgojiteljici, obe se trudita, vrtnaricina pljuča še več trpe. Res, da je učiteljica delj časa študirala, zato naj bo razlika pri plači, a od ene do druge je le korak, pri teh drag. dokladah je naravnost prepud. Kje je pravica? Kako se rešuje socialno vprašanje? — Se enkrat prosimo organizacijo, da napne vse sile da se nam poravnata storjena krivica, saj Vam mora biti pri srcu ne samo blagor učiteljstva, temveč tudi blagor vrtnarice in učiteljice žen. roč. del, ker tudi te spadajo pod Vaše okrilje. — a — Informirali smo se na merodajnem mestu in prejeli sledeče informacije: Na podlagi člena 29 srbskega šol. zakona iz l. 1904, ki tvori dopolnilo k za nas veljavnemu členu 33 istega zakona so **stalni** oni učitelji in učiteljice, in spadajo pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah z dne 28. febr. 1922, ki imajo polni zrelostni izpit na učiteljsku. Državna oblast ne smatra usposobljenostnega izpita otroških vrtnaric in učiteljic žen. roč. del za enakoverdneega z zrelostnim izpitom (maturu), ki ga literarno učiteljstvo dela iz vseh predmetov, in ki je težji in zahteva znatno več študije. Zato je uvrstila otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del pod člen 6 zakona o drag. dokladah, med neukazne državne uslužbenice. Državni sluge so uvrščeni še za en člen nižje in spadajo pod člen 7 zakona o draginjskih dokladah. Pokrajinska uprava je, v dobri veri, uvrstila prvotno priprosvetnem oddelku otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah; po ministrijski odredbi na jih je morala prenesti v člen 6 istega zakona. Zaradi tega jim je pričela odtegovati preveč izplačane zneske. Glede stanovanjskih doklad smo že zadnjič pojasnili položaj, ki bazira na istem členu šestem in smo zavzeli stališče Organizacija vztraja na stališču, da se imajo uvrstiti vse stalne učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah in je že napravljena tozadevna vloga od strani organizacije in oddelka za prosveto v Ljubljani; brezpogojno zahteva organizacija, da se izplačajo stanovanjske doklade tudi tema dvema kategorijama in da se takoj uredba v tem oziru popravi, neozi-

raje se na zahtevo uvrstitve teh dveh kategorij pod člen 5 zak. o drag. dokladah.

— **§ V zadnem »pravniku«** je v notici »Osebnosti in stanovanjske doklade« tiskarski škrat zamešal nekaj vrstic. »1. Člen 5.«, kar je ob koncu, ima priti spredaj, takoj pod »A. Aktivni uslužbenici«. Nadalje se ima v drugi koloni 14 vrstic zamenjati z 20 vrstico, ker je tudi prenesena.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **Do Šolska prireditelj v Limbušu pri Mariboru dne 11. februarja t. l.** Na pustno nedeljo je naša šolska mladina priredila odraslim prav prijetno, pustnemu razpoloženju primerno zabavo, Deklamacije, po večini šaljivega značaja, izvajane s prav otroško prirčnostjo in neprisiljeno gesto, so pokazale, da trud učiteljstva ni bil brezuspešen. Posebno obilo zabave pa je nudila zadnja točka »Viteški turnir na limbuškem gradu«, šaloigra v treh dejanjih, ki je občinstvo postavilo v ono dobo, ko je še na limbuškem gradiču stal stari grad pozorišče romantičnega življenja viteštva in neplemenitih klativitev. Največ smeha je vzbujal grajski norec Gašpar, ki je s svojo prleško živahnostjo novsem zadoštil svoji težki nalogi. Dobro je izvršil svojo nalogo tudi Krokar, vodja roparjev, dočim je grajskemu lovcu Svetku prav dobro pristojala — pohorska počasnost. Zadnji prizor se je ob velikem veselju zmage pijanih vitezov zaključil z rodoljubno pesmijo »Eno devo le bom ljubil«. Prireditelj je v moralnem kakor tudi gnotnem oziru prav dobro uspela in je poleg kritiča stroškov za nabavo novega odra še ostal precej lep dobiček za nabave šolskih potrebščin revnim šolarjem. Občinstvo je bilo z izvajanji in igro naših malčkov prav zadovoljno in se je razšlo z željo, da se v kratkem spet priredi šolska veselica. Tako je bil spet storjen nov korak k zbližanju med šolo in domom.

— **po 18. februarja 1923** je priredila šolska mladina na Bledu v korist revni šolski mladini predstavo: »Šivilja Klara«. Z največjim zanimanjem je sledilo občinstvo poteku igre. Otroci so izvajali svoje vloge z veseljem. Posebno so ugajali srčkani palčki v svojih rdečih in zelenih kostumih. Tudi vilo se izvršile prav dobro svoje vloge glede petja in plesa. Šivilja Klara je igrala učenka 8. razreda Majda Hočvarjeva prav iz duše. Pohvalo zasluži tudi učenka III. razreda Jelčka Tomše. — S tem je bil najlepše poplačan trud učiteljstva. Med odmori je sviral učiteljski salonski orkester. Da znajo Blejci ceniti in spoštovati šolo, potrjuje dejstvo, da je bila dvorana Blejskega doma nabito polna. Morala se je igra na splošno željo ponoviti 4. marca in je bila dvorana zopet polna. Ob tej priliki je daroval g. graščak Kenda znatno vsoto za revne šolarje ter se obakrat udeležil predstave. Da bi bilo več takih šolskih prijateljev!

— **po Sv. Urbanu pri Ptuj.** Šolska mladina pri Sv. Urbanu je uprizorila prvič o božičnem času 1922. »Božičnico« in drugič dne 2. marca t. l. šolsko prireditelj z nastopnim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Petje. 3. Razni stanovi. 4. Sneguljčica (igra). Prva kakor druga prireditelj sta bili dobro obiskani, posebno pa je bila šolska soba drugokrat nabito polna. Mnogo ljudi je moral odti, ker ni bilo več vstopnic in ne prostora. Šolski vodja je v pozdravnem govoru naglašal pomen šolskih prireditelj ter vzpodbujal starše k večjemu zanimanju za šolo in za vzgojo otrok. Nato so otroci zapeli 3 nar. pesmi prav sigurno in z veliko vneto. Posebno pa so učenci nastopali predstavlajoč razne stanove, kakor čevljar, mizar, dimnikar itd., s tako sigurnostjo in neprisiljenostjo, da so navzoči z navdušenimi kliči in z zanimanjem sledili poedinim nastopom. Dobro je uspela tudi igra »Sneguljčica«. Srčkano sta uprizorila svojo vlogo Snegulčica in Gašpar, zlasti pa so ugajali bradatimi palčki z raznobarnimi kamicami. Ljudstvo in mladina so bili s to prirediteljavo prav zadovoljni. Vstopnina, ki je nadvse nepričakovano donesla čez 1800 K, je namenjena izpopolniti šolske knjižnice.

Šolske ljudske knjižnice.

— **pk Tovariši in tovarišice!** Maloštevilna slovenska deca v našem okolišu raztresena po vaseh, ne najde primerne družbe, da bi se zabavala v svojem materskemu jeziku. Navezana je edino na